Gebruikersinstructie Gouden Standaard

Inleiding

In het verleden kon voor het ijken van steekproeven gebruik worden gemaakt van de GfK MiniCensus. Vanwege de relatief hoge kosten werd het steeds moeilijker dit project te financieren. Er heeft zich een alternatief aangediend dat kostentechnisch een stuk aantrekkelijker is en bovendien ieder jaar in geactualiseerde data voorziet. Deze alternatieve aanpak wordt (sinds 2004) verzorgd door het CBS in de vorm van de Gouden Standaard. In dit document wordt beschreven op welke wijze de Gouden Standaard is ingericht en hoe met de data moet worden omgegaan.

Helpdesk

Voor gebruikers van de Gouden Standaard is een helpdesk opgericht. Deze helpdesk wordt bemand door GfK Panel Services. Voor de volgende zaken kan contact worden opgenomen met de helpdesk:

- Vragen of opmerkingen m.b.t. de tabellen
- Aanvullende verzoeken om tabellen

Het e-mail adres van de helpdesk luidt: GoudenStandaard@moaweb.nl

Overzicht variabelen

In de onderstaande tabel staan de variabelen welke in de Gouden Standaard zijn opgenomen:

Nr	Naam variabele	Omschrijving	Persoons-niveau	Huishoud-niveau
1	ABDUURWKKLMOA1	WEKELIJKSE ARBEIDSDUUR MOA-INDELING 1	x	
2	ABDUURWKKLMOA1_HKW	WEKELIJKSE ARBEIDSDUUR HOOFDKOSTWINNER		x
3	ABDUURWKKLMOA2	WEKELIJKSE ARBEIDSDUUR MOA-INDELING 2	x	
4	BEROEPMOA1	BEROEP MOA-INDELING	x	
5	BEROEPMOA1_HKW	BEROEP HOOFDKOSTWINNER MOA-INDELING		x
6	CEBUCO	CEBUCO VERZORGINGSGEBIEDEN	x	x
7	ETNGROEPMOA1	ETNICITEIT MOA-INDELING 1	x	
8	ETNGROEPMOA1_HKW	ETNICITEIT HOOFDKOSTWINNER MOA-INDELING 1		x
9	ETNGROEPMOA2	ETNICITEIT MOA-INDELING 2	x	
10	GEM	CBS GEMEENTECODE	x	x
11	GESLACHT	GESLACHT	x	
12	GEZINSCYCLUS	GEZINSCYCLUS	x	x
13	GKMOA	GROOTTEKLASSE BEDRIJF MOA-INDELING	x	
14	HHGRKLMOA1	HUISHOUDENSGROOTTE MOA-INDELING	x	x
15	HHGRKLMOA2	HUISHOUDENSGROOTTE 13-PLUS	x	x
16	INKBRUTJRHHKLMOA1	BRUTO JAARINKOMEN HUISHOUDEN MOA-INDELING	x	x
17	INKNETMNDKLMOA1	NETTO MAANDINKOMEN PERSOON MOA-INDELING	x	
18	KINDLFTKLMOA1	KIND NAAR LEEFTIJDSKLASSE MOA-INDELING	x	
19	LEIDING	AANTAL PERSONEN LEIDING GEVEN	x	
20	LFTKLHKW	LEEFTIJDSKLASSE HOOFDKOSTWINNER	x	x
21	LFTKLJKMOA1	LEEFTIJDSKLASSE JONGSTE KIND	x	
22	LFTKLMOA1	LEEFTIJDSINDELING MOA-INDELING 1	x	
23	LFTKLMOA2	LEEFTIJDSINDELING MOA-INDELING 2	x	
24	LFTKLMOA4	LEEFTIJDSINDELING MOA-INDELING 4	x	
25	LFTKLPARTNER	LEEFTIJDSKLASSE PARTNER HOOFDKOSTWINNER	x	x
26	NIELSEN	NIELSEN REGIO-INDELING	x	x
27	NKINDKLMOA1	AANTAL KINDEREN HUISHOUDEN MOA-INDELING	x	x
28	OPLACT	ACTUELE OPLEIDING	x	
29	OPLGENOT	OPLEIDING HOOGST GEVOLGD	x	

30	OPLGENOT_HKW	OPLEIDING HOOGST GEVOLGD HOOFDKOSTWINNER	x	x
31	OPLVOLT	OPLEIDING HOOGST VOLTOOID	x	
32	OPLVOLT_HKW	OPLEIDING HOOGST VOLTOOID HOOFDKOSTWINNER	x	x
33	PCNUMGEM	POSTCODE NUMERIEK EN GEMEENTECODE	x	x
34	PROVINCIE	CBS PROVINCIECODE	x	x
35	RELHKW	RELATIE TOT HOOFDKOSTWINNER HUISHOUDEN	x	
36	RELHKW2_13PLUS	RELATIE TOT HOOFDKOSTWINNER HUISHOUDEN 13-PLUS	x	
37	SECMOA	SOCIAAL-ECONOMISCHE CATEGORIE MOA	x	
38	SECMOA_HKW	SOCIAAL-ECONOMISCHE CATEGORIE MOA HOOFDKOSTWINNER		x
39	SOCKLASMOA	SOCIALE KLASSE GOUDEN STANDAARD	x	x
40	STEDGEM	STEDELIJKHEIDSGRAAD GEMEENTE	x	x
41	STEDPCNUM	STEDELIJKHEIDSGRAAD POSTCODE NUMERIEK		x
42	TWEEVERDIENERS	TWEEVERDIENERS		x
43	WELSTANDMOA	WELSTAND GOUDEN STANDAARD	x	x
44	WOONSIT	HUUR/KOOPWONING	x	x

Verschillen in populatie-aantallen

Bij de Gouden Standaard gaat het om particuliere huishoudens en personen levend in particuliere huishoudens, dus exclusief de institutionele bevolking en personen zonder vast woon- of verblijfadres.

De data van de Gouden Standaard zijn afkomstig uit verschillende bronnen, waaronder de 'Enquête Beroepsbevolking (EBB)' en de registerbestanden (GBA e.d.). Voor een overzicht van de gebruikte bronnen, wordt verwezen naar het document 'Bronnen'. De data uit deze bronnen kunnen iets van elkaar verschillen. Ook kunnen de gegevens afkomstig van de Gouden Standaard iets afwijken van de gegevens van CBS Statline.

Tevens kunnen in de Gouden Standaard binnen dezelfde bron verschillen ontstaan door afrondingen. Deze afrondingen zijn geboden vanwege statistische beveiliging in verband met onthullingsrisico's. Het CBS is daartoe verplicht in verband met afspraken die gemaakt zijn met registratiehouders die de integrale bestanden leveren. Registertabellen zijn op tientallen afgerond. Hoe gedetailleerder de tabel hoe groter over het algemeen de afrondingsverschillen zullen zijn.

VOORBEELD:
Tabel 1 uit de directory 'Register personen (RP)' bevat de variabele 'numerieke postcode' en is daardoor zeer gedetailleerd: ruim 426 duizend regels. Indien een frequentietabel wordt gedraaid, dan komt de som lager uit dan het officiële aantal: 16.405.000 vs. 16.511.124 (per 1-1-2012). Deze tabel is zo gedetailleerd dat er heel veel gevallen zijn van cellen met geen, 1, 2, 3 of 4 waarnemingen. Deze vallen bij afronding op tientallen allemaal weg.

Indien een bepaalde variabele in meer tabellen staat, kan voor de meest nauwkeurige populatieverdeling het beste de minst gedetailleerde tabel worden gehanteerd. Dan is het effect van afrondingsverschillen namelijk het kleinst.

Vanwege bovenstaande verschijnselen wordt aanbevolen uit de Gouden Standaard alleen de procentuele verdelingen te gebruiken (dus geen absolute aantallen) en deze verdeling toe te passen op de meest recente populatie-aantallen uit Statline (per 1-1-2012: 16.511.124 personen in particuliere huishoudens en 7.512.824 particuliere huishoudens).

Structuur Gouden Standaard

Met behulp van de Gouden Standaard kan een groot aantal tabellen worden gemaakt. Deze tabellen zijn toegankelijk via SPSS-bestanden. Deze bestanden zijn verdeeld in 4 directories:

- Enquête huishoudens (EH) → Variabelen en tabellen ENQ_HH_GS2012.xls
- Enquête personen (EP) → Variabelen en tabellen ENQ_PERS_GS2012.xls
- Register huishoudens (RH) → Variabelen en tabellen REG_HH_GS2012.xls
- Register personen (RP) → Variabelen en tabellen REG_PERS_GS2012.xls

In elke directory staat ook dit Excel-bestand met daarin een overzicht van de inhoud van de SPSS-bestanden en de rechte tellingen van de variabelen. Door afrondingen kunnen ook deze totalen van elkaar afwijken.

VOORBEELD:
In de directory 'Register huishoudens (RH)' staat in het Excel-bestand de volgende tabel weergegeven:

Rh: Registervariabelen; huishoudensniveau		Rh 1	Rh 2	Rh 3	Rh 4	Rh 5	Rh 6	Rh 7	Rh 8
Naam variabele	**Omschrijving**								
PCNUMGEM	POSTCODE NUMERIEK EN GEMEENTECODE	1							
GEM	CBS GEMEENTECODE		1						
PROVINCIE	CBS PROVINCIECODE							1	
CEBUCO	CEBUCO VERZORGINGSGEBIEDEN			1					
NIELSEN	NIELSEN REGIO-INDELING					1	1	2	1
STEDPCNUM	STEDELIJKHEIDSGRAAD POSTCODE NUMERIEK					2			
STEDGEM	STEDELIJKHEIDSGRAAD GEMEENTE	2	2		1		2		2
NKINDKLMOA1	AANTAL KINDEREN HUISHOUDEN MOA-INDELING		3	2					
HHGRKLMOA1	HUISHOUDENSGROOTTE MOA-INDELING	3	4	3	2	3	3	3	3
INKBRUTJRHHKLMOA1	BRUTO JAARINKOMEN HUISHOUDEN MOA-INDELING	4	5	4	3		4		4
GEZINSCYCLUS	GEZINSCYCLUS					4		4	
LFTKLHKW	LEEFTIJDSKLASSE HOOFDKOSTWINNER	5		5	4	5	5		5
LFTKLPARTNER	LEEFTIJDSKLASSE PARTNER HOOFDKOSTWINNER				5	6		5	
WOONSIT	HUUR/KOOPWONING								6

In deze directory staan in totaal 8 bestanden. Bestand 1 (RH1.sav) bijvoorbeeld bestaat uit de volgende variabelen:

1. PCNUMGEM
2. STEDGEM
3. HHGRKLMOA1
4. INKBRUTJRHHKLMOA1
5. LFTKLHKW

Een vergelijkbaar overzicht van combinaties van variabelen is beschikbaar voor Register personen (RP), Enquete huishoudens (EH) en Enquete personen (EP). Daarnaast zijn deze overzichten samengevoegd in één overicht, namelijk in het Excel-bestand MultiMatrix Gouden Standaard 2012.xls (in de map 'Toelichting'). Hierin is eenvoudig op te zoeken of combinaties van variabelen mogelijk zijn in de Gouden Standaard en zo ja, in welke tabel(len).

VOORBEELD:
Als in de datafilter van GEM de 'nonblanks' (onderste optie) worden geselecteerd, wordt duidelijk dat de gemeentecodes terug te vinden zijn in de tabellen RH2, RP2 en RP3. Dit is in onderstaande tabel weergegeven.

GEM	**GESLACHT**	**GEZINSCYCLUS**
RH2		
RP2	RP2	
RP3	RP3	

De mogelijke combinaties tussen GEM en GESLACHT zijn te vinden door vervolgens in de datafilter van GESLACHT de 'nonblanks' te selecteren. Uit de tabel blijkt al dat dan de tabellen RP2 en RP3 overblijven. De combinatie tussen GEM, GESLACHT en GEZINSCYCLUS is niet mogelijk.

Toelichting bij een aantal tabellen

Leeftijd (LFTKLMOA1)
Een aantal tabellen op persoonsniveau tellen hoger op dan het totaal aantal personen in Nederland. Het gaat hierbij om tabellen waarin subtotalen van leeftijd zijn opgenomen. Deze subtotalen zijn nauwkeuriger dan de optelling van de afzonderlijke cellen. Indien echter een frequentietabel of kruistabel moet worden uitgedraaid waarbij de subtotalen niet worden gebruikt, moet voorafgaand aan de tabel een selectie worden opgegeven waarbij de subtotalen worden uitgesloten.

Hoogst gevolgde opleiding (OPLGENOT)
In de tabellen valt op dat er weinig personen van jonger dan 20 jaar zijn die een universitaire opleiding genieten. De verklaring hiervoor is dat bij de Standaard Onderwijs Indeling (SOI) die het CBS hanteert, het gevolgde opleidingsniveau van personen in de propedeuse of bachelor fase gelijk wordt gesteld met SOI-niveau 5, en dat komt overeen met het HBO-niveau. Pas na afronding van de propedeuse fase of de bachelors wordt hun hoogst genoten opleiding in de vervolgfase ingeschaald volgens het Wetenschappelijk Onderwijs niveau. Op die jonge leeftijd (jonger dan 20 jaar) zijn dat er over het algemeen nog maar weinig.

13+ populatie (HHGRKLMOA2)
Zowel op huishoudensniveau (EH10) als op personenniveau (EP79) is een tabel opgenomen waarbij de huishoudgrootte gebaseerd is op personen van 13 jaar of ouder. Een gezin bestaande uit 4 personen van respectievelijk 40, 35, 18 en 10 jaar heeft dus een huishoudgrootte 13+ van 3 personen.

Rechten van gebruikers

Afnemers van de Gouden Standaard mogen de dataset alleen en exclusief voor zichzelf gebruiken. Het kopiëren (van een deel) van het bestand ten behoeve van derden is niet toegestaan. Wel zijn afnemers van de Gouden Standaard gerechtigd om resultaten uit de Gouden Standaard in tabelvorm aan derden te verstrekken.

Het inbouwen van de Gouden Standaard in Nebu software is alleen toegestaan voor die klanten / gebruikers van de Nebu software die daarvoor zelf een contract hebben met de MOA voor een afname van de Gouden Standaard.

Bij publicatie van uitkomsten is de bronvermelding "Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)" verplicht.